

הרב אברהם דוב חרל"פ

ט' בשבט תשפ"ו – 2.2026

בס"ד

פסק הלכה מהגאון הגדול הרב עמרם פריד שליט"א. ראש בית הוראה בעיר בני ברק.

בנידון השאלה .

עפר \ חול שנלקחו והוצאו מתחום הר הבית על ידי גויים.

האם חל קדושה על עפר \ חול שנלקחו מהר הבית , או ניתן להשתמש להוספה בקבורת ישראל בחו"ל, ואף לצורכי חולין .

תשובת הגאון הגדול הרב עמרם פריד שליט"א .

א. אין איסור להשתמש בזה , מכיוון שאין קדושה ברצפת הר הבית .

ב. טעם נוסף . הקדושה שהיתה בהר הבית זה רק לגבי הכניסה למקום הר הבית , אבל אין בו קדושת הגוף ואיסור הנאה .

ג. טעם נוסף . אף אם היתה בו קדושה , יש לדון בו מדין "באו פריצים וחיללוה" (מסכת ע"ז נ"ב).

בברכה

הרב אברהם דוב חרל"פ
ואברהם ד. חרל"פ

**Halachic Declaration Regarding the Status of the Product:

Sand from the Temple Mount**

**Halachic Ruling by the Great Gaon,
Rabbi Amram Fried, shlit"a
Head of a Beit Hora'ah (Halachic Court) in the city of Bnei Brak**

Subject of the Halachic Inquiry

Regarding soil / sand that was taken and removed from the area of the Temple Mount by non-Jews:

Does soil / sand taken from the Temple Mount possess any sanctity, or is it permissible to use it for inclusion in Jewish burial outside the Land of Israel, as well as for various non-sacred (mundane) purposes?

Response of the Great Gaon, Rabbi Amram Fried, shlit"a

A. There is no prohibition in using this soil, since there is no inherent sanctity in the ground surface of the Temple Mount.

B. An additional reason:

The sanctity that existed on the Temple Mount pertains only to the laws governing entry into the area of the Temple Mount. It does not constitute inherent sanctity of the substance itself (*kedushat haguf*), nor does it entail any prohibition of benefit (*issur hana'ah*).

C. An additional consideration:

Even if it were to be assumed that sanctity applied to the soil, it may be addressed under the principle of "When lawless individuals entered and desecrated it" (*"Ba'u pritzim ve-chil'luhu"* – Masechet Avodah Zarah 52b)

מען : רחוב בית שערים 8/א . ק. משה ירושלים טל. 02-6512941

טל. 050-5579637

cacharlap@gmail.com